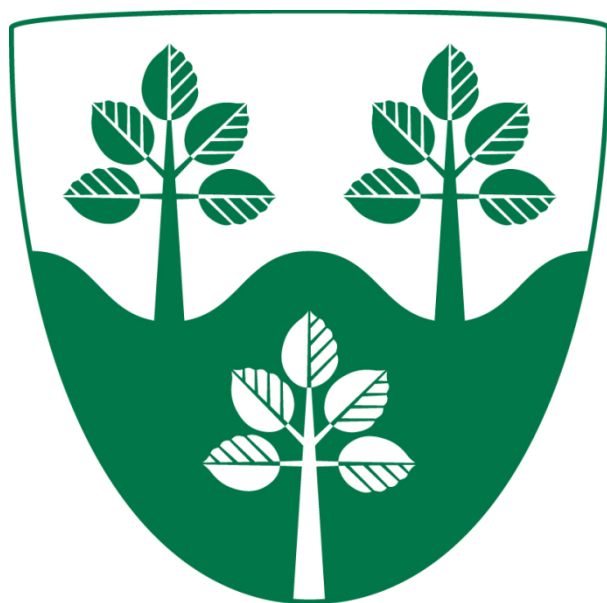


# Budgetprocedure for budgetåret 2018

Samt budgetoverslagsårene 2019 – 2021.



**Rebild**  
K O M M U N E

## Budgetprocedure for Rebild Kommune - Budget 2018 – 2021.

<b>1. Indledning.</b> ....	<b>3</b>
<b>2. Politiske temamøder og budgetseminar.</b> .....	<b>4</b>
<i>Fælles temadrøftelser:</i> .....	4
<i>Politikker og kontrakter</i> .....	4
<i>Fagudvalgenes rolle:</i> .....	5
<i>Budgetseminarer og lignende</i> .....	5
<b>3. Tidsplan.</b> .....	<b>6</b>
<b>4. Forudsætninger i basisbudget.</b> .....	<b>8</b>
<b>5. Rammer for budgetlægningen i 2018-21</b> .....	<b>10</b>
Særlige udfordringer for økonomien i 2018-21 .....	10
Tilvejebringelse af økonomisk råderum/budgetbalance i 2018.....	14
<b>6. Pris og Lønregulering 2018-21</b> .....	<b>15</b>
<b>7. Budgetforberedelsesfasen</b> .....	<b>15</b>
<b>8. Budgetforhandlingsfasen.</b> .....	<b>16</b>
<b>9. Høring og inddragelse.</b> .....	<b>17</b>
<b>10. Opfølgings- og informationsfasen.</b> .....	<b>17</b>

# 1. Indledning.

## Generelt

Der er i forbindelse med planlægningen af Rebild Kommunes budget 2018 samt overslagsårene 2019-2021 udarbejdet et sæt retningslinjer for budgetlægningen i form af nærværende budgetprocedure. Forvaltningen har udarbejdet oplæg til budgetproces for 2018-2021 med udgangspunkt i seneste års proces og erfaringerne herfra.

Hovedformålene med budgetproceduren kan opdeles i følgende 4 hovedformål:

1. Budgetproceduren skal give overblik over budgetprocessen og sikre indsigt, gennemskuelighed og stort informationsniveau.
2. Budgetproceduren skal medvirke til, at fastholde målene i den økonomiske politik
3. Budgetproceduren skal medvirke til at skabe ejerskab til budgettet.
4. Budgetproceduren udgør en samlet vejledning over hvilket budgetmateriale, der skal anvendes samt hvornår og hvordan dette materiale tilvejebringes.

## Den økonomiske politik

Det er Byrådets mål, at:

1. Have overskud på det skattefinansierede område inkl. renter og afdrag på lån.
2. Have et bruttoanlægsniveau på 75 mio. kr. eksklusiv ældreboliger, således at kommunens kapitalapparat som minimum bevares.
3. Have en løbende kassebeholdning (opgjort efter kassekreditreglen), der minimum udgør 3 % af skatteindtægter og de generelle tilskud, svarende til aktuelt ca. 50 mio.kr. i 2014
4. Lånoptagelse (indenfor det skattefinansierede område) primært sker, hvor det lovgivnings- eller aftalemæssigt er en forudsætning for kommunens finansiering af projekter eller aktiviteter.
5. Der sker en nettoafvikling af kommunens samlede gæld (hvert år), samt en reduktion i kommunens gæld over de kommende 10 år, med 5 mio. kr. om året. (eksklusive ældreboliger) for dermed, at sikre kommunens økonomiske handlemuligheder.
6. Der som udgangspunkt ikke gives tillægsbevillinger. Økonomiske udfordringer uden for det lovbundne område, finansieres eksempelvis via omstillinger. Tillægsbevillinger på lovbundne områder finansieres om muligt ved træk på et forud opbygget økonomisk råderum. Der tillades dog overførsel mellem årene i henhold til gældende vedtagne regler herfor.
7. Taksterne på de brugerfinansierede områder følger omkostningsudviklingen.

Budgetprocessen er opdelt i 2 overordnede spor.

## Det teknisk/administrative spor

Administrationen udarbejder et basisbudget ud fra retningslinjerne i denne budgetprocedure i perioden april 2017 - august 2017. I basisbudgettet foretages tekniske reguleringer, som

fremskrivning af budgettet, beregning af demografi for de normaltalsbudgetterede områder, indarbejdelse af politiske beslutninger med virkning for 2018 – 21, herunder eventuel regulering for engangs- og flerårsbevillinger fra tidligere budgetår m.v., samt øvrige politiske beslutninger.

### **Det politiske spor**

I februar 2017 besluttes nærværende budgetprocedure og herefter kan budgetarbejdet startes op i fagudvalgene. De overordnede rammer for budgetarbejdet fastlægges således gennem vedtagelsen af nærværende budgetprocedure, mens det mere konkrete arbejde indenfor fagudvalgenes egne rammer, kan planlægges i de enkelte fagudvalg i forhold til særlige ønsker og/eller budgetudfordringer.

I budgetproceduren skal der endvidere tages stilling til eventuelle mål for råderum, reduktioner, kassebeholdning og lignende, der afviger fra målene i den økonomiske politik jf. overfor.

I foråret kan budgetdrøftelserne således starte i fagudvalgene indenfor de kendte økonomiske rammer i eksisterende budgetter og igangværende processer.

Medio juni 2017 modtages de første meldinger på de økonomiske rammer for Rebild Kommune i forlængelse af, at regeringsaftalen forventes vedtaget primo/medio juni 2017. Der er lagt op til, at Regeringsaftalen samt de første signaler vedrørende budgettet for 2018 præsenteres for Byrådet på temamøde i juni måned før Byrådsmødet, sammen med opfølgning på udvalgenes budgetdrøftelser i foråret.

I august afholdes budgetseminar for Byrådet, hvor basisbudgettet og udfordringer for 2018-21 bliver præsenteret og drøftet. Herefter bliver den følgende budgetproces primært politisk.

## **2. Politiske temamøder og budgetseminar.**

### ***Fælles temadrøftelser:***

I budgetprocessen i foråret lægges der op til, at Økonomiudvalget/Byrådet på forhånd kan udvælge temaer, som kan have et større tværgående politisk fokus, og hvor eventuel tilførsel af ressourcer er et fælles anliggende.

Umiddelbart er det ikke entydigt, hvad et tema skal og kan omfatte/- indeholde. Det kan være temaer af strategisk betydning for kommunens udvikling, konkrete fagområder, større reformer

### ***Politikker og kontrakter***

Der er i en tidlig budgetproces også mulighed for, at evaluere og drøfte eksisterende politikker i Byrådet, mens fagudvalgene kan drøfte overordnede mål for kontraktstyringen på deres ressort områder.

Dette kan iværksættes via diskussionsoplæg fra centrene (Direktørerne) med fokus på politiske indsatsområder for det kommende år.

### **Fagudvalgenes rolle:**

Fagudvalgenes rolle før sommerferien er en del af budgetforberedelsesfasen, mens selve behandlingen af de økonomiske rammer, afventer finansieringsgrundlaget og derfor er planlagt efter budgetseminaret i august måned.

Jo tidligere processen startes jo mere tid til drøftelser i fagudvalgene og mere tid til bearbejdning af budgettet og herunder lejlighed til, at drøfte eventuelle forslag til prioriteringer indenfor egne udvalgsrammer

Byrådets drøftelser på visionsseminaret, med relevans for budgettet vil samtidig være naturlige at inddrage i budgetprocessen.

Samtidig med fagudvalgenes løbende drøftelser omkring det indholdsmæssige, skal fagudvalgene, som hidtil, løbende foretage nødvendige tilpasninger/omstillinger af fagudvalgenes aktiviteter, inden for rammerne af det oprindelige budget. Dette kan blandt andet være med udgangspunkt i eventuelle udfordringer i forhold til resultatet af den løbende økonomiopfølgning på de respektive områder.

Fagudvalgene kan forelægge ideer til principiel drøftelse i det samlede Byråd eventuelt via Økonomiudvalget på temadrøftelsen før Byrådets møde i juni måned.

### **Budgetseminarer og lignende**

Visionsseminar – 2. marts 2017.

På Økonomiudvalgets møde den 8. februar drøftes følgende overskrifter for visionsseminaret

1. Vision 2025. Status på visionsarbejdet her ved indgangen til 2017.
2. Hvordan organiserer vi det politiske arbejde i kommunen fremover?
3. Byrådets sammensætning i fremtiden v/Johannes Andersen

#### Budgettemamøde afholdes 29. juni 2017 (forud for byrådsmødet)

- Tema: Opsamling og drøftelse af fagudvalgenes budgetbehandling
- Orientering om økonomiaftalen.
- Oplæg:
  - Evt. Fagudvalgene/fagudvalgsformændene præsenterer budgetdrøftelser
  - Kort præsentation af Økonomiaftalen mellem KL og Regeringen.
  - Udfordringer

#### Budgetseminar 21. august 2017

- Tema: Basisbudget 2018-2021

- Oplæg:
  - Status på økonomien (ØKV2/halvårsregnskab)
  - Præsentation af basisbudgettet for kommende år
  - Udfordringsbilledet

### 3. Tidsplan.

Der er udarbejdet en tidsplan for budgetprocessen. Tidsplanen er udtryk for den proces, der er ønskværdig dels set fra administrationens side og dels medvirkende til, at den demokratiske proces med dertilhørende høringer og medinddragelse af brugere, borgere og ansatte kan forløbe tilfredsstillende. Der er tale om en tidsmæssig stram proces omkring høringsfaser, grundet de lovgivningsmæssige rammer for den politiske behandling af budgettet.

Dato/periode	Aktivitet	hvem
<b>Budgetforberedelse og drøftelser</b>		
27. februar	Fællesmøde med Hovedudvalget	ØK/BY
2. marts	<b>Visionseminar</b>	Byråd m.fl.
22. marts	Dialogmøde bl.a. med Hovedudvalget	ØK + HU
Marts/april	Regionale møder mellem kommuner og KL om forventninger og krav til økonomiforhandlingerne for 2018.	For tilmeldte - Økonomiudvalg
19. april	Sidste frist for indberetning af de første prognosetal for regnskab 2017	Økonomi
27. april	K-98 møde. Forberedelse af borgmestermøde den 4. maj vedrørende økonomiforhandlinger 2018.	Kommunaldirektør
4. maj	Borgmestermøde. Vedrørende de forestående økonomiforhandlinger.	Borgmester
april – juni	Indledende gennemgang og drøftelse af udvalgenes nuværende budgetgrundlag og eventuelle budgetudfordringer. Herunder gennemgang af ressourcetildelingsmodeller m.v. Der vil endvidere være mulighed for at drøfte eventuelle temaer	Fagudvalg
Primo/medio juni	Orienteringsmøde om regeringsaftalen med KL	Økonomiudvalg
29. juni Før byrådsmøde	<b>Budgettemamøde:</b> opsamling på fagudvalgenes budgetdrøftelser i foråret, samt orientering om økonomiaftalen m.v.	Byråd
Primo august	Fællescenter Økonomi og IT ansøger om lånedispensationer ud fra foreløbig anlægsprogram/investeringsoversigt for 2018	Økonomi
<b>Budgetbehandling</b>		
21. august kl. 8.30 – 16	<b>Budgetseminar.</b> Præsentation af basisbudget og udvalgte temaer m.v. (heldags)	Byråd
21. august	Frist for 1. prognose indberetning af budget 2018, samt 2. prognose for regnskab 2017 til KL	Økonomi
30. august	K-98 møde – forberedelse af borgmestermøde, samt drøftelse af landsprognosen vedrørende budget 2018 og regnskab 2017.	Kommunaldirektør
4. september	Borgmestermøde – drøftelse af landsprognosen vedr. budget 2018, samt forventet regnskab 2017.	

<b>Dato/periode</b>	<b>Aktivitet</b>	<b>hvem</b>
4. september	ØK udmelder budgettrammer til fagudvalg og forholder sig til eventuelt svar på lånedispensationer	Økonomiudvalg
4, 5, og 6 sept.	Budgetdrøftelser i fagudvalg	Fagudvalg
13. september	Fællesmøde mellem ØK og Hovedudvalget ØK indstiller budgettet til 1. behandling	ØK + HU
13. september	Sidste frist 2. prognosetal for budget 2018 sendes til KL.	Økonomi
19. september	K98 møde - forberedelse af Borgmestermøde – samt drøftelse af landsprognosen for budget 2018	Kommunaldirektør
21. september	Borgmestermøde – drøftelse af landsprognosen vedr. budget 2018.	
<b>21. september</b>	<b>1. behandling BY</b>	<b>Byråd</b>
22. september	Budgetorientering efter byrådet 1. behandling med henblik på kommende høring. Orienteringen foregår som udgangspunkt elektronisk.	HU, Kontraktholdere m. v
22. september – 2. oktober	Høring. Frist for høringssvar den 2. oktober kl. 8.00	Alle
25, 26, 27. sept.	Budgetdrøftelser i fagudvalg	Fagudvalg
3. oktober	Høringsmateriale udsendes til BY på mail	Økonomi/ centre.
4. oktober	Budgetaften – behandling af høringssvar m.v.	Byråd
5. oktober kl. 12	Sidste frist for indlevering af politiske ændringsforslag	Byråd
6. oktober	Ekstraordinært møde i ØK. Indstilling af budgettet til 2. behandling	Byråd
<b>12. oktober</b>	<b>2. behandling i BY</b>	<b>Byråd</b>
13. oktober kl. 10	Budgetorientering for lederforum+ HU	HU, Kontraktholdere m. v

<b>Opfølgings- og informationsfase</b>		
26. oktober	Repræsentantskabsmøde KL – med budgetresultat og forventet regnskab på dagsordenen	Borgmester
Oktober	Udsendelse af budgetinformation til hhv. medarbejdere, brugere, borgere og institutioner	Økonomi
14. november	Frist for indberetning af prognosetal for regnskab 2017 til KL	Økonomi
12. december	K98-møde – drøftelse af status for regnskab 2017 m.m.	kommunaldirektør
December	Budget udsendes og offentliggøres på <a href="http://www.rebild.dk">www.rebild.dk</a> .	Økonomi

## 4. Forudsætninger i basisbudget.

Med udgangspunkt i at der skal foreligge et færdigt basisbudget til budgetseminaret i august er der opstillet følgende retningslinjer.

### Drift.

Til den politiske behandling jf. ovenfor udarbejdes et basisbudget med udgangspunkt i de politiske vedtagne rammer for budgetlægningen, blandt andet omfattende:

- Basisbudgettet (rammerne) dannes ud fra **oprindelig budget 2017**.
- Konkrete politiske beslutninger fra Byrådet med konsekvens for budget 2018 – 2021 indarbejdes i basisbudgettet med såvel positive som negative konsekvenser (inklusive eventuelle korrektioner for tidsbegrænsede bevillinger).
- Der indarbejdes desuden ændringer i form af KL's skøn over pris- og lønudviklingen. En eventuel justering af P/L er beskrevet under afsnittet råderum senere.
- Konsekvenserne af ny lovgivning, herunder områder omfattet af bloktilskudsregulering, det udvidede totalbalanceprincip (DUT) med indvirkning på budgettet for Rebild Kommune **indarbejdes i basisbudgettet**, hvis beløbet er over 100.000 kr. Der laves særlig oversigt over de indarbejdede DUT-sager.
- Særlige temaer i regeringsaftalen, hvor der afsættes konkrete puljer eller fjernes tidligere afsatte puljer, som ikke indgår i (DUT) budgetteres med Rebild Kommunes andel heraf, såvel når der tilføres eller fjernes puljemidler. Eksempler herpå fra de seneste år er sundhedsområdet, hvor der er aftalt nye puljemidler til det nære sundhedsvæsen, ligesom tidligere ekstraordinære puljer til eksempelvis ældreområdet og folkeskolen er fjernes/reduceres. Denne type puljer indgår som aftalt i regeringsaftalen. Nye midler indarbejdes i basisbudgettet, mens midler der afskaffes fjernes fra basisbudget grundlaget.
- De seneste år har dele af regeringsaftalen ikke kunne afsluttes før en endelig vedtagelse af finansloven, som ligger efter Rebild Kommunes budgetvedtagelse. De konkrete forslag som "udskydes" til finanslovsforhandlingerne indarbejdes ikke i basisbudgettet.
- For de normbudgetterede områder (skoler, børneinstitutioner og ældrecentre) er der politiske vedtagne tildelingsmodeller, som indarbejdes i basisbudgettet. Dette indebærer, at den demografiske udvikling for disse områder indarbejdes i basis.
  - For folkeskoleområdet tager budgetteringen udgangspunkt i elevtallet pr. august 2017 – det nye skoleår, antallet af indmeldte elever. Budgettet for skoleåret 2017/18 laves med udgangspunkt i den senest vedtagne ressourcetildelingsmodel.
  - For SFO-området tages der udgangspunkt i den senest vedtagne ressourcetildelingsmodel, samt forvaltningens aktuelle skøn over det forventede børnetal.



- For daginstitutionsområdet tages der ligeledes udgangspunkt i den vedtagne ressourcetildelingsmodel og forvaltningens aktuelle skøn over det forventede børnetal.
  - For ældreområdet har tildelingsmodellen været låst på 2014/15 niveau i forhold til demografi. 2018 er i henhold til tidligere politiske beslutning sidste år med fastfrysning af demografien. 2019-21 vil således blive beregnet ud fra den faktiske stigning i demografien fra 2018 til 2019, med mindre der træffes en anden politisk beslutning.
  - For det specialiserede socialområde tages der udgangspunkt i den budgettildelingsmodel, der blev besluttet i forbindelse med vedtagelsen af budget 2013-17. Modellen tager udgangspunkt i den konkrete aktivitet, som er kendt fra afrapporteringen af den løbende disponering.
- Bidrag til den kommunale medfinansiering på sundhedsområdet budgetteres med udgangspunkt i niveauet i budget 2017, korrigeret i forhold til KL's skøn over de enkelte kommuners finansieringsandel.
  - For de lovbundne/konjunkturafhængige områder (bistandsydelser, sikringsydelser, flygtninge mv.) udarbejdes basisbudgettet på baggrund af niveauet i budget 2017 og kendte udmeldinger i forhold til forventede antal flygtninge i 2018. Overførselsområderne vurderes i forhold til aktivitetsforventningerne i det kommende år. Der redegøres særskilt over konsekvenserne heraf.
  - For renovation m.v. tages der udgangspunkt i niveauet i budget 2017 og en genberegning af takster.
  - Er der eventuelle tvivlstilfælde omkring hvad der kan og ikke kan indarbejdes i basisbudgettet skal dette i budgetprocessen frem til basisbudgettet drøftes med kommunaldirektøren og /eller Økonomichefen.

### **Særligt om budgetønsker og udfordringer.**

Da de økonomiske rammer i budgetlægningen vurderes, at være yderst begrænsede, forudsættes det som udgangspunkt, at eventuelle budgetønsker og udfordringer søges løst indenfor de enkelte udvalgs rammer.

### **Anlæg.**

Forslag til investeringsoversigt til basisbudget 2018 – 2021 behandles indledende på ØK inden sommerferien.

### **Finansiering**

Skatter, tilskud og udligning

Udgangspunktet for basisbudgettet vil være regeringens udmelding om statsgaranteret udskrivningsgrundlag, dog således at der laves konkrete vurderinger / beregninger de økonomiske konsekvenser af selvbudgettering i forhold til statsgaranti.

Lån.

I basisbudgettet forudsættes der en lånoptagelse i 2018-21 i henhold til lånebekendtgørelsens bestemmelser og Rebild Kommunes økonomiske politik. Dette betyder, at der som udgangspunkt budgetteres med en lånoptagelse svarende til kommunens mulige låneramme inklusive en vurdering af lånedispensationsmuligheder.

## 5. Rammer for budgetlægningen i 2018-21

### Særlige udfordringer for økonomien i 2018-21

Det forventes i lighed med de seneste år, at kommunerne vil være underlagt en meget stram økonomisk politik med stigende krav til prioritering og effektivisering og en begrænsning i de kommunale indtægtsmuligheder.

I det vedtagne budget for 2017-20 viser bundlinjen et overskud på ca. 6 mio. kr. i 2018, ca. 3 mio. kr. i 2019 og ca. 5 mio. kr. i 2020.

Nedenfor redegøres kort for større finansieringsmæssige og økonomiske udfordringer for budgetårene 2018-21.

I Aftale om kommunernes økonomi for 2017 er det aftalt, at der skal frigøres 1 mia. kr. årligt gennem et *moderniserings- og effektiviseringsprogram*. En ½ mia. kr. heraf, afsættes til prioritering bredt i den offentlige sektor. Moderniserings- og effektiviseringsprogrammet løber i fire år og indeholder fem temaer:

- *Effektivt indkøb og konkurrenceudsættelse*  
Med fokus på samarbejde om udbud og fællesoffentlige initiativer, fokus på at reducere transaktionsomkostninger, bedre data og opfølgning på compliance (efterlevelse af regler)
- *Bedre ressourceudnyttelse og styring*  
Med fokus på udfordringer og styringsmuligheder inden for de eksisterende love på det specialiserede socialområde, styrket koordination af indsatser for borgere og familier med komplekse behov, analyse af statslige tilsyn med kommunale aktiviteter og fokus på udviklingen i de ældres sundhedstilstand
- *Digitalisering*  
Med fokus på mere sammenhængende løsninger, udbredelse af digitale velfærdsløsninger og deling og genbrug af data
- *Regelforenkling og afbureaukratisering*  
Med fokus på sammenhængende og effektive indsatser, enkle regler og større fleksibilitet på en række områder og hurtigere og mere smidig sagsbehandling
- *Effektiv drift gennem nye organiseringer og samarbejdsformer*  
Med fokus på at understøtte tværgående samarbejdsformer, administrative støttefunktioner og samarbejde om tekniske driftsområder

Rebild Kommunes andel af ½ mia. kr. udgør 2,5 mio. kr.

KL, arbejder på tværs af kommuner med konkrete projekter og initiativer, efter aftale med regeringen, på konkrete tiltag, som kommunerne kan beslutte sig for, at anvende for at realiseres den kommunale andel af moderniserings- og effektiviseringsprogrammets krav om, effektiviseringer.

Rebild Kommunes andel af effektiviseringen er ikke indarbejdet i basisbudgettet, men de konkrete projekter, der gennemføres af KL og kommunerne vil løbende kunne politisk besluttes og indarbejdes i grundlaget i takt med de enkelte projekter og initiativer afsluttes.

I lighed med de seneste par år, er der i økonomiaftalen for 2017, udmøntet et ekstraordinært finansieringstilskud (likviditetstilskud) på 3,5 mia. kr. Rebild Kommunes andel heraf i 2017 er på 27,5 mio. kr. Tilskuddet er kun aftalt for 2017. Det forventes dog, at kommunerne i større eller mindre grad også får et tilskud i 2018-21. Ved den politiske vedtagelse af budget 2017-20 blev det besluttet, at forudsætte at Rebild Kommunes tilskud falder med 2,5 mio. kr. i hvert af årene 2018-21, således at der i basisbudget 2018 er forventet et tilskud på 25,0 mio. kr. i 2019, 22,5 mio. kr., i 2020 og 20 mio. kr. og sidst videreført til 2021 bliver det på 17,5 mio. kr.

Opsamlende er finansieringen i lighed med tidligere år usikkerhed. Usikkerheden vurderes størst i forhold til finansieringstilskuddet og muligheden for lånedispensation.

I budgetaftalen for 2017 i Rebild Kommune er der aftalt en række særlige forhold med konsekvens for 2018-21. Herudover er der en række kendte udfordringer. Nedenfor er oplyst en række af disse forhold. Listen er dog ikke udtømmende og der vil givet vis komme flere udfordringer i takt med at fagudvalgene indleder budgetarbejdet med 2018.

Forhold	Beløb (mio.kr.)	Forklaring/hvorfra	Kommentar
Pulje til ældreområdet på en mio. kr. i 2017, som bortfalder i 2018-21	1,0	Budgetaftale 2017	Politisk drøftelse. Bortfald af finansiering betyder at der ikke indarbejdes pulje i basisbudget 2018-21.
Værdighedsmilliard – ophør i 2019	5,0	Regeringsaftalen	Politisk drøftelse. Bortfald af finansiering betyder at der ikke indarbejdes pulje i basisbudget 2019-21
Demografimodel CPO – er fastfrosset til og med budget 2018, kommer igen til budget 2019	? (afhænger af valgt model)	Budgetaftale 2015	Politisk drøftelse 2019-21. I basisbudget 2019-21 indarbejdet demografi stigning i forhold til besluttet tildelingsmodel.
Køkken – forsøgsordning i Bælum vedr. madproduktion på ældrecenter, budget bortfalder efter budget 2017, og indgår derfor ikke i budget 2018 og frem.	1,5	Budgetaftale 2016	Politisk drøftelse om videreførelse. Der indarbejdes ikke videreførelse i basisbudget 2018.
Sygeplejen – akutindsats, her øges budgettet fra 2017 til 2018 med 0,2 mio. kr., fra 2018-2019 stiger det yderligere 0,2 mio. kr.	0,2	Regeringsaftalen	Politisk orientering
Pulje på 1,4 mio. kr. i 2017-20 til styrkelse af normering i dagtilbud. Denne pulje er derfor indarbejdet i 2018-21.	1,4	Budgetaftalen 2017	Orientering – puljen indarbejdes i basisbudget for 2021

Forhold	Beløb (mio.kr.)	Forklaring/hvorfra	Kommentar
I 2018 bortfalder sidste del af midlertidige tilskud til ny folkeskolereform, svarende til en reduktion på 8 mio. kr., dog besluttede Byrådet i april 2016 at øge budgettet med 8 mio. kr. i 2017, stigende til 10 mio. kr. i 2018 og ved budgetforliget for 2017, blev det besluttet at øge budgettet i 2018-21 med yderligere 4 mio. kr. pr. år.	8,0	Budgetaftalen 2017	Orientering
Sundhed – kronikere og lungesatsning (budget øges i budget 2018 med 0,1 mio. kr., hele budgettet til dette på 0,5 mio. kr. forsvinder i budget 2020)	0,1	Regeringsaftalen	Orientering
Sundhed - Kræftpakke III (gælder kun budget 2018)	0,1	Aktstykke	Orientering
Byggesagsbehandling aftrapning på 0,5 mio. kr. i 2018-21	0,5	Budgetaftalen 2017	Indarbejdes i basisbudget 2021
Ekstra bevilling til integration i 2017-18 på 1,4 mio. kr. – bortfalder i 2019-21	1,4	Politisk beslutning	Politisk stillingtagen for 2018 til om den skal fortsætte, vil afhænge af antal flygtninge
Investeringspulje på 2,0 mio. kr. afsat i budgetaftale 2017, bortfalder fra 2018-21 men der er forudsat 1 mio. kr. i effektivisering/ Besparelse.	2,0	Budgetaftalen 2017	Orientering. Opnåede effektiviseringer indarbejdes løbende i budgettet.
Midlertidig forhøjelse af grundtilskud til flygtninge bortfalder i 2019	3,8	Lovbestemmelse	Indarbejdes i basisbudget som mindreindtægt
Besparelse på el og varme Rådhuset i Støvring og administrationsbygning i Nørager, er en udfordring	0,5 (2016) + 0,3 (2017)	Budgetforlig 2015	Udfordring – Budgettet til el og varme tilrettes for 2018-21 indenfor de givne rammer.
Udmøntning af rammebesparelse på KFU's budget.	0,0	Budgetaftale 2017	Den vedtagne rammebesparelse på 1,0 mio. kr. er udmøntet i budget 2017 jf. beslutning i KFU den 6/12-2016. Denne udmøntning indarbejdes i basisbudget 2018.
Anlægsudgifter for 10,0 mio. kr. er i budget 2017, budgetteret som driftsudgifter.	0,0	Teknisk indberettet budget 2017	I det teknisk vedtagne budget for år 2017 er der flyttet 10,0 mio. fra anlægsudgifter til driftsudgifter. Dette budgetbeløb flyttes tilbage til anlæg i basis 2018. Der vil derfor være et fald i driftsudgifter på 10 mio. ved udtræk på opr.budget 2017 og opr.budget 2018
Drift af hjemmeside	0,2	Indarbejdes i basis 2018 - Direktionen	Udfordring
Beredskabsaftalen er allerede nu dyrere end budgettet i 2017	0,2		Udfordring
Lægeerklæringer/lægekonsulent – der har i de seneste år været merforbrug på området, og medtages da der er en i udfordring	1,4		Udfordring

Forhold	Beløb (mio.kr.)	Forklaring/hvorfra	Kommentar
Gebyrindtægter – der er i 2016 balance, men det skyldes en forskydning mellem 2015 og 2016 grundet nyt debitorsystem – der er derfor en "ekstra" indtægt på 1,0 mio. kr. i 2016 – forventes ikke fremover og er derfor en udfordring	1,0		Udfordring
Projekt tidlig indsats kun 2016 og 2017	1,0		Politisk stillingtagen til om projektet skal fortsætte.
Særlige dagtilbud (specialbørnehaver og støtte jf. SEL §32)			Udfordring Merforbrug i 2016 på 3,7 mio. kr. inkl. overført merforbrug fra 2015 på 1,3 mio. kr. Disp. 2017 viser pt. udgifter for 5,8 mio. kr. og der er et budget på 2 mio. kr. ekskl. Overførsel.
Nedbringelse af sagsbehandlingstiden på miljøgodkendelser	1,0	Budgetforlig 2015	Politisk stillingtagen til om der fortsat er behov denne udvidelse af budgettet.
Grundet udskiftning af gadebelysningsarmaturer til LED-armaturer, er elforbruget og drift/vedligeholdelse på vejbelysning blevet væsentlig lavere end budgetteret. Overskud skal finansiere låneafdragsordning.	2,5	Budget ikke korrigeret i 2017	Indarbejdes i basisbudget
Nedrivningspulje på drift bruges ikke.	0,5	Er ikke blevet anvendt siden puljen kom på i år 2014	Der bør tages stilling til om budget skal overføres til anlæg, hvor der i forvejen står 1,0 mio eller om det evt skal fjernes fra drift.

I budget 2016 blev det besluttet fortsat, at indarbejde en råderumsreduktion på 0,5 % via lavere fremskrivning, hvilket betyder, at budgettet er reduceret med samlet ca. 32 mio. kr. i 2021. Forvaltningen har videreført reduktionen i fremskrivningen for 2021. Reduktionen udgør hvert af årene knap 8 mio. kr. og er indregnet i "bundlinjen". Der er således ikke indarbejdet en råderumspulje.

Der er ikke taget stilling til en konkret udmøntning på de enkelte område af den mindre fremskrivning. Den mindre fremskrivning er reduceret på alle de kommunale budgetområder og den realiserede "besparelse" er besluttet anvendt til en generel forbedring af bundlinjen. Der ligger således en forventning til, at det er de enkelte områder, der selv via effektiviseringer eller besparelser lokalt udmønter reduktionen.

KL har i 2017 stadig fokus på en tæt opfølgning og koordinering af kommunernes budgetlægning i forhold, at sikre samlet overholdelse af Økonomaftalen. Der er udarbejdet en procesplan for budget- og regnskabssamarbejdet i 2017. Procesplanen indeholder bl.a. regionale møder i april, hvor forventninger og krav til økonomiforhandlingerne vil blive drøftet, samt løbende borgmestermøder og K98 møder med dialog om såvel budget 2018, samt forventninger til regnskab 2017.

### Demografisk udvikling

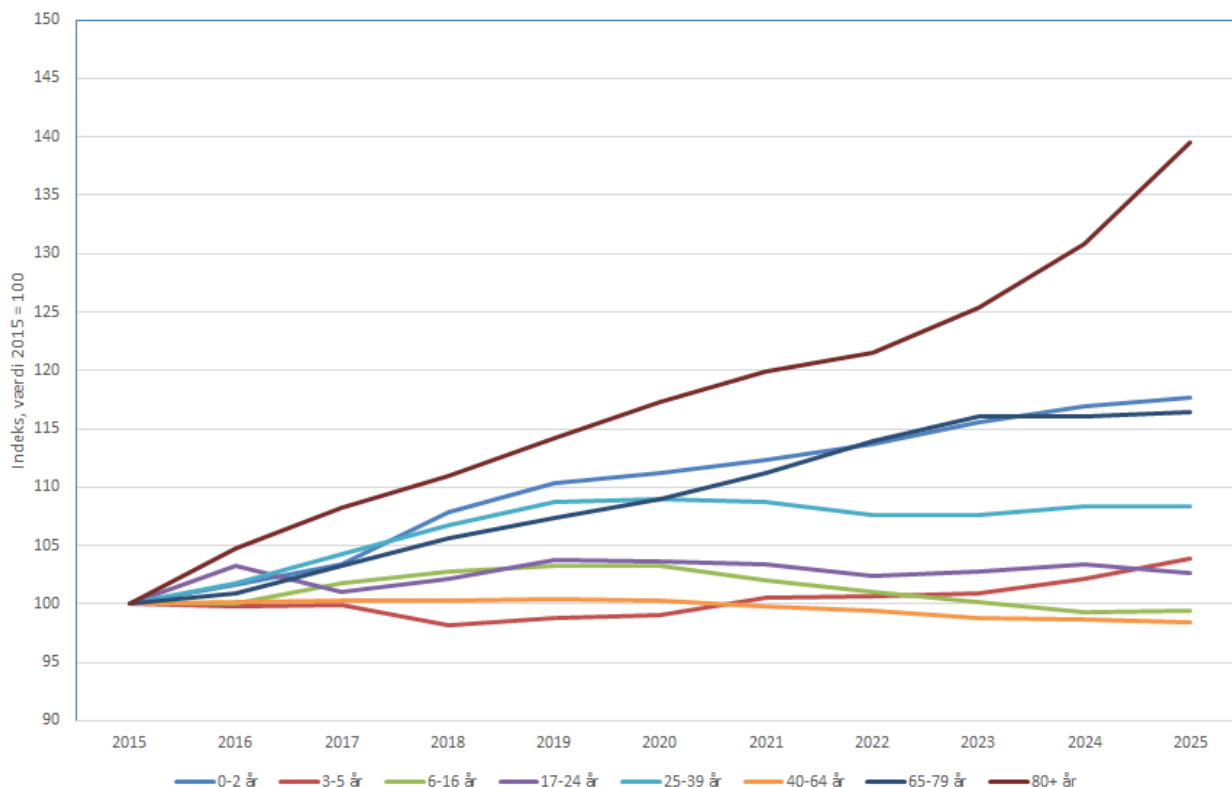
Rebild Kommune har oplevet en stor vækst i befolkningen i de seneste år. Dette er positivt for økonomien, men det indebærer også udgifter. Det afhænger i høj grad af hvilke aldersgrupper

der er tale om og andelen af flygtninge. Der har i 2016 været en befolkningstilvækst på 221 borgere, hvoraf ca. 140 har andet oprindelsesland end Danmark, mens 81 er danskere.

Den aldersmæssige spredning fra ultimo 2015 til ultimo 2016 er vist i nedenstående tabel.

<b>Ændring i aldersfordeling</b>			
	Ultimo 2015	Ultimo 2016	Ændring
0-9 år	3.704	3.677	-27
10-19 år	3.917	3.994	77
20-29 år	2.350	2.339	-11
30-39 år	3.328	3.329	1
40-49 år	4.248	4.219	-29
50-59 år	4.243	4.316	73
60-69 år	3.623	3.588	-35
70-79 år	2.351	2.484	133
80-89 år	1.049	1.078	29
90-99 år	221	234	13
100-109 år	10	7	-3
<b>I alt</b>	<b>29.044</b>	<b>29.265</b>	<b>221</b>

Tendensen i udviklingen på lidt længere sigt kan ses af nedenstående prognose over udviklingen i aldersgrupper i Rebild Kommune. I hovedtal ses det at den ældste del af befolkningen stiger betydeligt i de kommende år og rent økonomisk vil stigningen i ældre være større end faldet i børn og unge, hvilket kan give udfordringer i forhold til nulvækst, særligt på lidt længere sigt, hvor den seneste tilflytning vil forventes et betyde en vækst i børnetallet i forhold til de senere år. Det bemærkes, at der den demografiske vækst for 2016, samt den seneste udvikling i salget af grunde ikke indgår i prognosedel. Der vil til budget 2018 blive udarbejdet en ny befolkningsprognose med den senest kendte udvikling. Befolkningsprognosen forventes at ligge klar i løbet april 2017.



De demografiske udsigter vil udfordre økonomien og budgetlægningen i Rebild Kommune, særligt i forhold til en forventning om, at de økonomiske rammer i bedste fald vil svare til 0-vækst på landsplan.

Der vil derfor være et fortsat og øget krav til prioritering og effektivisering. En anden udfordring i denne sammenhæng er de lokale ønsker til opprioriteringer af bestemte områder eksempelvis veje, bygninger, serviceniveauer m.v.

I nedenstående tabel er der vist udvalgte overordnede nøgletal for budget 2015.

### Udvalgte overordnede nøgletal

#### Ressourceforbruget på 19 udgiftsområder

	Rebild Kommune	Sml.-	Region	Hele
<b>Budget 2016</b>				
Børnepasning, kr. pr. 0-5 årig	54.236	60.168	60.005	69.097
Folkeskolen, kr. pr. 6-16 årig	70.577	70.939	75.381	73.549
Tilbud til ældre, kr. pr. 65+ årig	39.721	39.310	42.730	43.083
arbejdsmarkedsforanstaltninger (ekskl. sygedagpenge, kr. pr. 17-64 årig	3.181	3.984	4.425	5.789
Førtidspensioner, kr. pr. 17-64 årig	2.322	2.125	2.362	1.982
Personlige tillæg mv. pr. pensionist	4.536	6.323	7.503	6.178
Boligsikring, kr. pr. 17-64 årig	758	494	597	499
årig	298	369	467	633
Voksne med særlige behov, kr. pr. 18+ årig	8.188	8.938	11.560	9.337
årig	5.123	5.608	6.434	5.561
Revalidering og løntilskud mv., kr. pr. 17-64 årig	1.343	1.444	1.347	1.181
indbygger	3.854	4.017	4.316	3.346
Vejvæsen, kr. pr. indbygger	1.534	1.698	1.723	1.993
Redningsberedskab, kr. pr. indbygger	1.261	1.537	1.208	1.005
Redningsberedskab, kr. pr. indbygger	202	232	289	234
tjenestemandspension, forsikringspuljer og Natur- og miljøbeskyttelse, kr. pr. indbygger	5.640	5.887	6.248	5.725
Sundhedspleje og tandpleje, kr. pr. 0-17 årig	368	151	286	140
forebyggelse, kr. pr. indbygger	2.714	2.699	2.700	2.646
	3.948	4.206	4.162	4.419

Sammenligningsgruppens størrelse og sammensætning er forskellig fra område til område, idet sammenligningsgruppen er valgt på grundlag af behovsstrukturen på det enkelte område samt kommunens ressource-situation.

## Tilvejebringelse af økonomisk råderum/budgetbalance i 2018.

Det vurderes nødvendigt med et vist råderum til politisk prioritering, samt at sikre et vist likviditetsoverskud, som kan og skal fungere, som en nødvendig finansiel buffer.

Såfremt der skal tilvejebringes et råderum kunne det eksempelvis være via;

- **Reduktion af fremskrivning på løn og priser**

Det bemærkes at der i forbindelse med tidligere budgetforlig blev besluttet at indarbejde en løn- og prisreduktion på 0,5 % fra 2015. Det realiserede råderum er ikke i praksis til disposition i 2018-21, da det enten er fordelt eller anvendt til styrkelse af kassen. Se eventuelt under løn og prisfremskrivning i afsnit 6.

Byrådet kan naturligvis træffe en ny beslutning, om yderligere reduktion af fremskrivningen. En ny generel reduktion af alle driftsbudgetter via lavere fremskrivning på løn og drift på eksempelvis 1 % på driftsrammen vil betyde et potentiale på knap 15,0 mio. kr. pr. år, som nedenfor er vist fordelt udvalgsvis.

Det vil give den "udfordring", at selve besparelsen skal udmøntes lokalt, gennem effektiviseringer, omlægninger og servicereduktioner på alle kommunale områder.

I mio. kr.	1 % rammereduktion
<b>Rebild Kommune</b>	<b>15,0</b>
Arbejdsmarkedsudvalg	2,8
Børn og Ungdomsudvalg	4,7
Kultur og Fritidsudvalg	0,5
Sundhedsudvalg	4,3
Teknik og Miljøudvalg	0,6
Økonomiudvalg	2,1

- **Målrettede reduktioner og effektiviseringer**

Det vil naturligvis også være muligt at beslutte mere målrettede reduktioner og i den forbindelse afsatte byrådet i invester og spar pulje i 2017 på 2 mio. kr. mod et forventet provenu i 2018-20 på 1 mio. kr. om året. Der er for nuværende ikke konkrete resultater, men der arbejdes med at kvalificere række projekter indenfor puljen. Resultaterne af investeringen inden for invester og spar puljen samt digitaliseringspuljen igennem effektiviseringer, vil automatisk blive indarbejdet i budgettet i takt med at konkrete projekter godkendes.

## 6. Pris og Lønregulering 2018-21

Der tages udgangspunkt i KL's skøn over pris og lønudviklingen 2018-21, samt eventuelle justeringer besluttet af Byrådet. Det overordnede udgangspunktet for 2018-21 vil endvidere blive korrigeret for faktiske ændringer i løn- og prisudviklingen for tidligere år.



Byrådet besluttede i forbindelse med vedtagelsen af budget 2015, at reducere fremskrivningen med 0,5 % i overslagsårene. Der er således på forhånd besluttet en reduktion på 0,5 % i 2018-20.

I forbindelse med udarbejdelse af budget for år 2015-18 er denne reduktion udmøntet for årene 2015 – 2020 (2021) med 0,5 procent point hvert år, hvilket indebærer at budgetterne på forhånd er reduceret med en årlig besparelse på ca. 7,5 mio. kr. i år 2015 stigende til ca. 50 mio. i år 2021. En stor del af disse midler er dog tilbageført via politiske prioriteringer.

Der er således indarbejdet en besparelse på 0,5 procent point i resultatet ("bundlinjen").

## 7. Budgetforberedelsesfasen.

I budgetforberedelsesfasen før sommerferien foretages såvel den administrative som politiske budgetforberedelse, hvor der arbejdes ud fra de givne rammer med henblik på præsentation af et basisbudget på budgetseminaret i august måned.

### **Driftsbudget:**

Driftsbudgettet opdeles først efter udvalg og derefter i sektorer (kapitalmidler).

Budgetændringer skal ske under hensyntagen til den overordnede målsætning på området og indenfor de givne bevillingsniveauer. Ønskes en budgetomplacering mellem to aktivitetsområder eller en tillægsbevilling, skal det fremgå og være en tydelig del af beslutningsgrundlaget som forelægges Økonomiudvalget og Byrådet til godkendelse.

### **Anlægsbudgettet:**

Der udarbejdes en anlægsoversigt til støtte for budgetprocessen med udgangspunkt i den vedtagne investeringsoversigt i budget 2017-20. Budget 2021 vil i basis 2018 sættes lig de rammer der er på de enkelte udvalg i 2019.

## 8. Budgetforhandlingsfasen.

Denne fase starter efter Byrådets budgetseminar i august måned

### **Økonomiudvalgets budgetbehandling:**

Med baggrund i basisbudgettet samt fagudvalgenes budgetbidrag behandler Økonomiudvalget basisrammerne inden disse fremsendes til fagudvalgene.

Økonomiudvalget træffer beslutning om at indarbejde tekniske korrektioner m.v.

Økonomiudvalget beslutter på dette tidspunkt, hvorvidt der sammen med basisbudgetterne også skal udmeldes konkrete effektiviserings og/eller sparekrav indenfor det enkelte udvalgs ramme.

### **Fagudvalgenes behandling:**

Fagudvalgenes behandling af basisbudgettet begynder i september måned på baggrund af basisbudgettet, samt drøftelserne på budgetseminaret i august og udmeldingerne fra ØK.

Fagudvalgene behandler basisbudgettet og angiver eventuelle ændringer i henhold til den vedtagne procedure i budgetprocessen, samt opsamlinger fra de tidlige budgetdrøftelser i foråret, samt angiver eventuelle analyser, der ønskes udarbejdet til brug for den videre budgetproces. Ligeledes kan der i denne fase, indenfor rammerne, fremsættes konkrete ændringsforslag til budgettet.

Udvalgenes budgetbidrag skal som udgangspunkt overholde udvalgets egen økonomiske driftsramme, som er udmeldt i forbindelse med basisbudgettet.

Udvalgenes ændringer har form af ændringer til det eksisterende basisbudget. Aktivitetsudvidelser, der ikke kan finansieres indenfor den eksisterende ramme, indarbejdes ikke i budgetbidraget, men fremsendes til Økonomiudvalget til behandling d. 13. september.

### **Byrådets budgetbehandling:**

Det reviderede budget (budgetforslag) anvendes i forbindelse med byrådets 1. behandling af budgettet d. 21. september og den efterfølgende vedtagelse den 12. oktober 2017.

Sidste frist for indlevering af politiske ændringsforslag til budgettet er d. 5. oktober 2017 kl. 12.

Ændringsforslagene udsendes til byrådets medlemmer elektronisk og behandles på Økonomiudvalgets møde d. 6. oktober 2017.

Der er endvidere indarbejdet budgetaften d. 4. oktober 2017, hvor blandt andet høringssvarne behandles. Fristen for høringssvar er fastsat til den 2. oktober kl. 8. og udsendes til Byrådet den 3. oktober i elektronisk form (mail).

## **9. Høring og inddragelse.**

Der ønskes så stor åbenhed om budgetfasen, som muligt. Høringen af budgettet er placeret mellem 1. og 2. behandling af budgettet, da det forventes, at det er på dette tidspunkt, der indholdsmæssigt, er et grundlag for de høringsberettigede.

Derudover kan der vælges en række andre former for inddragelse af borgere og brugere i budgetprocessen i form af bl.a.:

- Der afholdes i dag dialogmøder mellem Økonomiudvalget og Hovedudvalget
- Det kan overvejes, om der skal afholdes borgermøder / temamøder.
- Der kan som alternativ lægges op til dialogmøder indenfor afgrænsede emner.

Høringsmaterialet udsendes ultimo uge 38 med mulighed for drøftelser i uge 39.

De høringsberettigede parter tilskrives umiddelbart efter vedtagelsen af denne procedure, således at der er god tid og mulighed for at tilrettelægge den decentrale høring mest hensigtsmæssigt i forhold til at det er en sammenpresset periode i mellem byrådets 1 og 2 behandling.

## **10. Opfølgings- og informationsfasen.**

Efter vedtagelse af budgettet foretages den efterfølgende budgetinformation til medarbejdere, brugere, institutioner og borgere i Rebild Kommune.

Der udarbejdes materiale til:

- Pressen. Denne (lovpligtige) information er rettet imod borgere i kommunen og vil indeholde budgettets hovedtal.
- Internettet: Anvendes til bred informationsdeling. Her offentliggøres budgettets hovedtal, kommunale takster samt budgettets bemærkninger.
- Det trykte budget offentliggøres for politikere, forvaltninger og medarbejdere mv. Det trykte budget udsendes ultimo december.
- Der vil endvidere blive udsendt informationsmateriale om budgettet ud til lederforum og Hovedudvalget den 23. september (før høring) og den 14. oktober (efter budget vedtagelsen) afholdes der informationsmøde om det vedtagne budget for Lederforum og Hovedudvalget.

Fællescenter Økonomi og IT forestår at udarbejde, mangfoldiggøre og udsende ovenstående information i samarbejde med øvrige centre.

Dertil kommer indberetning af det vedtagne budget til Social- og Indenrigsministeriet, Kommunernes Landsforening og Danmarks Statistik m.v.